

Creació d'una reserva de rapinyaires nocturns al sud de la Plana de Vic

El mes de novembre de 2021, la Fundació Privada Girbau, en la seva tercera edició, va lliurar el Premi Natura i Societat en un concorregut acte al Casino de Vic. La creació d'una Reserva de rapinyaires nocturns al sud de la Plana de Vic, proposada pel Grup de Naturalistes d'Osona-ICHN, va rebre el primer premi, dotat amb 12.000 €

El projecte té per objectiu crear una reserva d'aproximadament 1.200 hectàrees entre diferents municipis del sud de la Plana de Vic (Taradell, Malla, Tona, Hostalets de Balenyà i Balenyà), amb més de 60 finques en què els propietaris i masovers estan disposats a participar en la gestió i millora de les poblacions de rapinyaires nocturns d'aquesta àrea. Per fer-ho possible caldran tres estratègies bàsiques: potenciar les preses de les quals s'alimenten, facilitar llocs de cria perquè puguin reproduir-se, i minimitzar impactes negatius fruit de l'activitat humana. Per això s'han implicat a la propietat privada i els masovers, fer divulgació als propietaris, ramaders, pagesos i empreses del sector agropecuari. Les espècies objecte del projecte són el mussol comú (*Athene noctua*),

el mussol banyut (*Asio otus*), l'òliba (*Tyto alba*), el xot (*Otus scops*), el duc (*Bubo bubo*) i el gamarús (*Strix aluco*). Sis de les vuit espècies de rapinyaires nocturns presents a Catalunya, fent especial èmfasi a les quatre primeres, per ser pròpies dels ambients agrícoles i, per tant, més amenaçades.

Per tal d'aconseguir aquests objectius s'estan realitzant i es faran diverses tasques concretes:

Potenciació de preses:

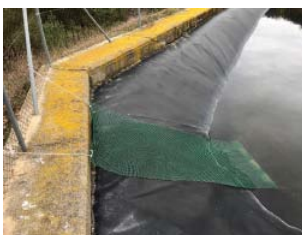
- Conservació d'herbassars naturals
- Conservació de marges agrícoles amb vegetació arbustiva i arbòria
- Conservació d'arbres singulars de grans dimensions
- Revegetació de marges agrícoles vegetació arbustiva i arbòria autòctona

Llocs de cria:

- Instal·lació de caixes niu per a òliba, mussol comú i xot.
- Instal·lació de cistelles artificials per a la nidificació del mussol banyut
- Instal·lació de teules – niu amb un nou model propi creat pel mussol comú.

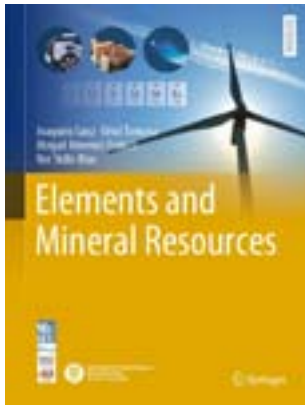

Cistella artificial per a mussol banyut col·locada en un bosc illa.

Bassa artificial corregida amb diverses malles rugoses per facilitar la sortida de la fauna.

Elements and Mineral Resources. Autors:

JOAQUIM SANZ, ORIOL TOMASA, ABIGAIL JIMENEZ-FRANCO, NOR SIDKI-RIUS. Podeu veure'n els detalls i comprar-lo en versió paper o digital a l'adreça: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-85889-6>.

Impactes negatius:

- Correcció de basses artificials de lona plàstica per evitar ofegaments
- Substitució de raticides anticoagulants per altres de nova generació que no creen toxicitat secundària.
- Aixecament d'actes amb el cos d'Agents Rurals per a la correcció de torres elèctriques amb aus electrocutades.

Algunes de les accions realitzades, i les que es faran, es fan amb el compromís per part de la propietat de mantenir les millores implantades pel GNO-ICHN mitjançant contractes de custòdia del territori.

A finals del 2022 arribarem a les 40 finques adherides al projecte de reserva amb un total d'unes 650 Ha, amb 420 Ha en sòl agrícola i 225 Ha de zona forestal i marges arbrats. L'objectiu de la Reserva és finalitzar les tasques al final de l'any 2023.

S'espera que les accions permetin reforçar les poblacions d'algunes espècies a la comarca, sobretot de les més amenaçades, a nivell agrícola com el mussol comú i el mussol banyut.

Un altre dels objectius finals del projecte és que es pugui fer transferència de coneixement per tal d'exportar i replicar a altres llocs les experiències del projecte.

El Grup de Naturalistes d'Osona-ICHN fa 30 anys que estudia les poblacions de rapinyaires nocturns a la comarca i lidera l'estudi d'aquesta família a Catalunya a través del grup de treball Rapnocat (<http://www.gno.cat/projecte-rapnocat/>). Paral·lelament, estem portant a terme el projecte de recuperació del duc a Osona mitjançant l'alliberament d'exemplars procedents de recuperació marcats amb emissors GPS. ■

Caixa-niu per a oliba instal·lada en un cobert agrícola

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades

Les valls del Cardener i de la riera de Rajadell, i la torre de Santa Caterina (Manresa). El diumenge 16 d'octubre al matí, es dugué a terme la sortida naturalista, convocada per la fira Ecoviure i la delegació del Bages de la ICHN, seguint trams dels itineraris de natura de l'Anella Verda de Manresa per les ribes del riu Cardener i de la riera de Rajadell, i retorn a la ciutat pel turó de Santa Caterina i el barri de la Guia. Aquesta ruta, que ha esdevingut ràpidament molt popular entre els manresans, és possible des de la primavera del 2020 mercès a la passera per a vianants i ciclistes de can Poc Oli sobre el riu Cardener. No es tractava de descobrir nous espais, sinó d'observar una ruta familiar més al detall i d'interpretar-la més a fons amb l'ajuda dels naturalistes Florenci Vallès, Ferran Fitó i Jordi Badia.

El punt d'inici i final de la sortida fou la plaça de la Reforma, a tocar del riu Cardener i de ple a la Manresa monumental que emmarquen el Pont Vell, la cova de Sant Ignasi i la Seu. Aquí vam observar la concordança d'estrats de roca marina entre una i altra banda de la vall del Cardener, amb especial atenció a la calcària nummulítica sobre la qual s'assenta el Pont Vell i a la terrassa fluvial situada al cim pla del turó de la torre Santa Caterina, testimoni del nivell pel qual havia circulat el Cardener i de la fondària de l'erosió fluvial de llavors ençà.

Un episodi per recordar és la gran riuada del 12 d'octubre de 1907 al Cardener. Sengles plaques col·locades un any després en una paret de la capella de Sant Marc i en una de les pilastres del Pont Vell registren el nivell que assolí la fúria de l'aigua que s'endugué fàbriques tèxtils, un pont ferroviari, vagon i màquines de tren de la ja desapareguda estació Manresa-Riu.

Sortint de la ciutat per la riba esquerra del Cardener vam fixar-nos en els arbres del bosc de ribera, sobretot àlbers, pollancre i freixes de fulla petita, però també espècies naturalitzades com el negundo, l'ailant, la morera de paper i diversos fruiters. Un indret emblemàtic d'aquest riba és la font de Sant Pau, ombrívola i bella, on la capil·lera entapissa els degotalls i es forma travertí.

El Pont Vell amb la placa del nivell de la riuada del Cardener del 12 d'octubre de 1907

Poc abans d'arribar a la font creix un magnífic plàtan, segurament l'arbre de tronc més gruixut del terme de Manresa.

En aquest espai per on passen grans col·lectors sovintegen els vessaments. El col·lector general d'aigües residuals de Manresa, al seu tram enlairat abans d'arribar a la fàbrica Vermella, pateix una fuita insidiosa des de fa anys. Un centenar de metres enllà, a tocar del torrent canalitzat dels Llops, pocs dies enrere va sobreixir salmorra per una tapa del sempre problemàtic col·lector de salmorres, amb el resultat de la mort fulminant de la vegetació de l'entorn.

Després de creuar el Cardener per la passera, el bosc de ribera guanya extensió a la confluència amb la riera de Rajadell, a can Poc Oli. En el marc de la renaturalització de la finca municipal de can Poc Oli, on hi ha l'antiga discoteca Krono's, la regidoria de Ciutat Verda de l'Ajuntament de Manresa just havia fet enderrocar dues setmanes enrere la presa en desús situada en aquest tram baix de la riera Rajadell que impedia la connectivitat de la riera amb el Cardener i on s'acumulava llot anòxic. A la vegada, la falta de pluges ha fet que llargs trams de la riera hagin quedat eixuts, sense circulació superficial d'aigua. Caldrà doncs esperar que la riera recuperi el cabal habitual perquè comencin a notar-se els beneficis de l'enderroc de la presa.

Tortugues de rierol al gorg dels Esparvers de la riera de Rajadell

Al gorg dels Esparvers, nombrosos exemplars de tortuga de rierol (*Mauremys leprosa*) prenen el sol a la vora oposada d'aquella per on circulen caminants i ciclistes. El cabal misèrrim d'aquests dies haurà fet concentrar les tortugues en aquest toll, el més gran de la riera. Si hom s'hi acosta massa, les tortugues es fiquen a l'aigua i ja només se'ls veu treure el cap, com un periscopi per damunt de l'aigua verda.

El gorg de les Escaletes és una preciositat de capes primes, com pàgines de llibre per on saltironeja l'aigua. Aquí vam abandonar la

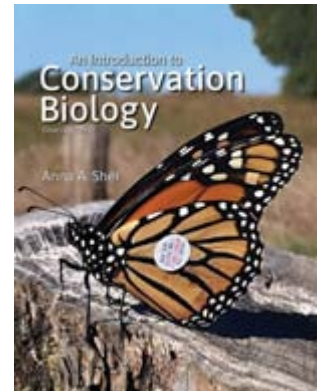
Abraçant el plàtan de la font de Sant Pau

vall per enfilem cap als plans de la torre Santa Caterina. Des del mirador al peu de la torre la vista s'estén cap al nord, amb el costat de la vall del Cardener d'on veniem i la ciutat de Manresa en primer terme. Davant de la presència destacada i artificiosa a segona fila dels dos grans runams salins, el del Cogulló (Sallent) a l'est i el del Fusteret (Súria) a l'oest, va ser inevitable comentar els llarguíssims períodes de 50 i 80 anys respectivament que contemplen els programes de restauració aprovats, ja que assumeixen el buit total previ dels residus salins mitjançant la venda de sal i la dissolució i enviamment al mar a través d'un nou col·lector de salmorres. Una solució amb aquests terminis simplement defuig la responsabilitat i condemna a dècades o segles d'atenció constant i costosa a la gestió de la perillosa salmorra que els runams salins a l'aire lliure generen amb la pluja i la humitat de l'aire. Cal plantejar la impermeabilització, clausura i restauració dels grans runams seguint models de la restauració del runam de Vilafruns, de la impermeabilització del terreny a la nova àrea del runam del Fusteret o de la clausura d'altres abocadors més convencionals, assumint les responsabilitats ambientals de la generació present.

El darrer apunt, ja de baixada cap al barri de la Guia i el Pont Vell, va ser una mirada ràpida als aurons negres del vessant obac que cau sobre el Cardener a l'indret de l'estació de la Renfe, enguany més de colors apagats per la sequera que no pas vermells per la tardor. La fulla trilobada de l'auró negre és a l'anagrama de la delegació del Bages de la ICHN. ■

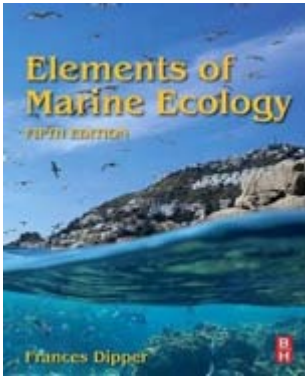

El grup de la ICHN-Bages a la font de Sant Pau

Conservation Biology.
3a edició. SHER, ANNA.
Editorial Oxford University
Press. Any de publicació
2022. 528 pàgines.

Cicle Descobreix els espais naturals

Elements of Marine Ecology. 5a edició. DIPPER, FRANCES. Editorial Elsevier Science, 2022. 580 pàgines.

El dissabte 24 de setembre, 12 nens i nenes d'entre 7 i 12 anys van tenir l'oportunitat de descobrir els principals minerals d'Osona gràcies a l'acompanyament de l'equip de Geòleg.cat.

Van realitzar una sèrie de proves a les mostres i, a partir de les seves observacions i de

l'ajuda d'una clau dicotòmica, van poder esbrinar de quins minerals es tractava i quins usos tenien.

L'activitat es va dur a terme al Museu del Ter, dins el programa de les Nits de Recerca 2022, i tothom va sortir d'allò més satisfet i amb ganes de repetir l'any vinent! ■

El 8 d'octubre passat, va tenir lloc la sortida de descoberta geològica al sud d'Osona, emmarcada dins del cicle «Descobreix els sistemes naturals a Osona 2022», guiada pel geòleg Jordi Espuny Solaní, de Taller de Geologia.

Una vintena de persones van assistir a l'activitat, que va consistir en tres parades a la zona compresa entre el Gorg Negre i el Pla de les Forques: municipis de Centelles, Hostalets de Balenyà i Seva.

La primera parada va ser al Grog Negre (Seva), on hi ha una antiga pedrera de calç de la primera meitat del segle passat que explotava les calcàries i dolomies de la fàcies Muschelkalk inferior del període Triàsic (Mesozoic). Aprofitant els talussos dels fronts d'explotació, vam repassar les característiques generals de les roques sedimentàries, vam aprendre a diferenciar la calcita del quars (dos minerals que sovint es confonen), i també vam observar i explicar els plegaments del rocam.

Nivell d'ostres de mida decimètrica (*Ostrea multicosata*)

La segona parada, a la pedrera Àrids Xuclà, ens va permetre observar els afloraments de dolomies sacaroides de la part alta del Muschelkalk inferior, així com alineacions de nòduls de sílex bandejat, que van despertar molta curiositat. També vam descobrir un aflorament singular d'ostres (*Ostrea multicosata*) dins el conjunt de conglomerats, gresos i margues de l'Eocè (Cenozoic).

Calcàries i dolomies del Muschelkalk inferior

La darrera parada del recorregut va ser a la pedrera del Pla de les Forques (Seva i Hostalets de Balenyà), on vam repassar la part mitjana i alta de la sèrie del Muschelkalk inferior, constituïda per calcàries grises i dolomies (color ocre-blanquinós) disposades al damunt.

Ja només queden tres sortides dins el cicle naturalista d'enguany, que organitzen conjuntament el Grup de Naturalistes d'Osona (GNO-ICHN), el Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis (CERM-UVic-UCC) i el Museu del Ter. ■

Delegació de la Serralada Litoral Central

Presentació de *L'Atzavara 32, Petits i poderosos: microorganismes i epidèmies*

El passat dissabte 24 de setembre va tenir lloc la presentació de *L'Atzavara* d'enguany, publicació coordinada per la delegació de la Serralada Litoral Central (SLC) i finançada per Cultura Mataró. Durant aquest acte es van presentar els continguts de la revista que consta de deu articles i l'editorial. Els articles són el recull de les xerrades que es van dur a terme l'any passat en el marc del seminari que, any rere any, coorganitzen també la delegació SLC i Cultura Mataró.

A més de presentar els continguts de la revista, l'acte va comptar amb la xerrada del professor Fernando Valladares, investigador del CSIC del Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid, que és autor de l'últim article de la revista. Tant en la seva xerrada com en l'article present a *L'Atzavara*, el professor Valladares va fer una anàlisi de com el canvi global, incloent-hi el model econòmic actual, poden derivar en més malalties contagioses molt exitoses, com ho ha estat la COVID-19. Més concretament, va analitzar els factors que fan que una malaltia

esdevingui pandèmia posant especial èmfasi en l'activitat humana, que afecta a tots els ecosistemes, i analitzant més extensament els factors concrets que van donar origen a la COVID-19.

El professor Valladares també va explicar la interrelació que existeix entre pandèmies i biodiversitat i la importància de conservar aquesta última per la nostra pròpia salut. Es a dir, relaciona com la salut de la natura afecta la salut de la nostra espècie atès que estem interconnectats, recolzant el concepte *One Health* (un món, una salut) i posant èmfasi en la importància de l'ecologia del paisatge per explicar, descriure i, fins i tot, preveure l'aparició de noves malalties infeccioses. Finalment, per no caure en el desànim, el professor Valladares va tancar la seva xerrada fent una crida a l'acció per evitar la propagació de noves malalties, és a dir, a la prevenció que, segons la bibliografia existent, és molt més rendible la prevenció que l'actuació un cop aquestes malalties apareixen. ■

Els noms dels ocells en el llenguatge popular català.
CARRETERO, ANDREU.
Cossetània edicions,
novembre de 2022. 320 pàgines.

Grup de treball Antaxius, grup d'estudi dels ortòpters de Catalunya

Profitosa jornada del Dia dels Grills i Saltamartins 2022

El dissabte 17 de setembre passat, vam gaudir d'una nova jornada múltiple per celebrar el Dia dels Grills i Saltamartins en diverses localitats del territori català. La funció principal d'aquesta jornada era la de divulgar sobre la fauna ortopterològica entre la població amb ganes de descobrir la enorme biodiversitat de saltamartins, someretes, llagostes i grills del nostre país.

Enguany, aquest dia vam prospectar localitats del Bages, Baix Llobregat, Maresme, Osona i Segarra. La localitat de l'Alt Empordà va ser ajornada fins el 15 d'octubre de 2022 per raons meteorològiques.

Al Bages, de 10 a 14 h, guiats per Sergi

Fernández i Santi Guallar, es va prospectar la riera de Mura (Talamanca) i l'entorn del cementiri de Navarcles. En total 17 espècies observades, de les quals van destacar els grills.

A la Segarra, de 16.30 a 21 h, guiats per Daniel Espejo, es va prospectar l'entorn del poble de Palouet, visitant diversos hàbitats (roureda, alzinar, garriga, brolles de romaní prats secs, rostolls, canyissar). En total s'observaren un total de 12 espècies. A destacar el cor nocturn de *Ruspolia nitidula* a la bassa de Palouet.

A Osona, guiats per Ramon Pou, es van observar fins a 10 espècies. A destacar la gran quantitat de *P. perezii* i *E. diurnus*.

(Continua)

Dies més tard, el 15 d'octubre de 2022, Joan Ventura, per fi podia fer la seva sortida a l'Alt Empordà.

Llista conjunta d'espècies d'ortòpters observades a les diferents localitats on es varen realitzar activitats i arreu de Catalunya (17-10-22).

- 1 *Acrida ungarica*
- 2 *Acrolitus insubricus*
- 3 *Aiolopus strepens*
- 4 *Arachnocephalus vestitus*
- 5 *Calliptamus barbarus*
- 6 *Chorthippus biguttulus*
- 7 *Chorthippus jacobsi*
- 8 *Chorthippus saulcy*
- 9 *Chorthippus vagans*
- 10 *Cyrtaspis scutata*
- 11 *Dociostaurus jagoi*
- 12 *Ephippiger diurnus*

Al Baix Llobregat, guiats per Diego Fernández, es van observar fins 17 espècies. A destacar *Mogoplistes brunneus*, *Arachnocephalus vestitus* i *Gryllomorpha uclensis*.

I el diumenge 18 d'octubre, en Diego repetia sessió ortopterològica a Dosrius (Maresme), observant fins a 12 espècies, destacant *Cyrtaspis scutata* i *Tettigonia viridissima*.

- 13 *Euchorthippus chopardi*
- 14 *Euchorthippus elegantulus*
- 15 *Eugryllodes pipiens*
- 16 *Eumodicogryllus bordigalensis*
- 17 *Gryllomorpha dalmantina*
- 18 *Gryllomorpha uclensis*
- 19 *Gryllus bimaculatus*
- 20 *Locusta migratoria*
- 21 *Mogoplistes brunneus*
- 22 *Nemobius sylvestris*
- 23 *Oecanthus pellucens*
- 24 *Oedipoda caerulea*
- 25 *Omocestus haemorrhoidalis*

- 26 *Omocestus minutissimus*
- 27 *Omocestus rufipes*
- 28 *Paracaloptenus bolivari*
- 29 *Parasteropleurus perezii*
- 30 *Paratettix meridionalis*
- 31 *Pezotettix giorna*
- 32 *Platycleis* sp.
- 33 *Ruspolia nitidula*
- 34 *Sphingonotus aff. atles non caerulea*
- 35 *Stenobothrus lineatus*
- 36 *Tettigonia viridissima*
- 37 *Tylopsis lilifolia*
- 38 *Uromenus rugosicollis*

Nemus. Revista de l'Ateneu de Natura, número 12. Consulteu el [web](#) de l'Ateneu.

La natura d'Iran

El 21 de setembre passat, es va celebrar la LXXXIII sessió de la Societat Catalana de Fotògrafs de Natura (SCFN). Ha estat la imprevista inauguració de la temporada 2022-2023, ja que inicialment es pensava fer a l'octubre. El motiu és que hem volgut aprofitar l'estada a casa nostra d'un fotògraf de natura iranià, Alí Alieslam, per tal que ens impartís la conferència «La natura a l'Iran, una visió del turisme de fotografia». Precisament per això no es va fer al lloc habitual, sinó a la propera seu del CSIC (Consell Superior d'Investigacions Científiques), on ens van atendre molt bé i la sala resultà ideal per a l'ocasió, i es va omplir del tot.

L'eix principal de la sessió foren els procediments que l'autor utilitza per aconseguir les seves imatges d'animals, especialment ocells. Explicà com és capaç de fer que els exemplars es posin en el lloc més adequat perquè l'entorn quedí ben captat i el conjunt sigui força estètic. Quan convé utilitza diversos tipus d'esquer: menjar, aigua per beure, tolls perquè es banyin, branques perquè s'hi posin, pedres perquè hi pugin... i, si és necessari, gravacions, però això durant

uns pocs minuts per no produir molèsties a l'animal.

Amb les nombroses imatges projectades ens vam fer una idea completa de la fauna del seu país, tan desconegut pel públic europeu i ens mostrà les possibilitats de fer fotografia de la natura. En acabar la conferència s'obrí el torn de preguntes, que van ser moltes perquè el tema va despertar força interès i es va generar un interessant col·loqui responent totes les qüestions i aclarint tots els dubtes que es plantejaven. ■

Polvo de arco iris, de PETER MARREN. Ed. Carbrame (jrc@nikon-dpi.com). Adaptat a la nostra realitat per Albert Masó, l'obra té un interès que transcendeix més enllà de les papallones perquè, a través seu, fa reflexionar sobre les relacions de l'ésser humà amb la natura.

Els Cursos Naturalistes de la Institució

Renaturalització: un nou enfocament per a la conservació de la natura

El cap de setmana del 22 i 23 d'octubre va tenir lloc a Tremp (Pallars Jussà) el curs «Renaturalització: un nou enfocament per a la conservació de la natura», impartit per Jordi Palau, enginyer de forests i autor del llibre *Rewilding Iberia* (Lynx Edicions, 2020).

El matí de dissabte, a l'Epícentre – Centre de visitants del Pallars Jussà, s'introduí als assistents el concepte de renaturalització –entesa com una estratègia de conservació de la natura que es basa en la restauració de la funcionalitat dels processos naturals degradats a causa de l'activitat antròpica– en una sessió teòrica que va durar fins l'hora de dinar. A la tarda es van visitar dos espais fluvials associats a la plana d'inundació del riu Noguera Pallaresa en què s'està promovent i desenvolupant un projecte de recuperació ecològica i paisatgísti-

ca seguint els criteris de la renaturalització. Per acabar el dia, novament a l'Epícentre, es varen abordar tot un seguit d'aspectes més pràctics quant a la implementació d'aquesta estratègia com a eina per a complementar les actuals polítiques de conservació de la natura.

L'endemà al matí feia un dia rúfol i, tot i que inicialment estava prevista una altra visita de camp, es va decidir de tornar a l'Epícentre per acabar de tractar alguns temes que, per falta de temps, dissabte havien quedat pendents. Així mateix, Jordi Palau va presentar un bon grapat de llibres per aprofundir en el concepte de renaturalització i en com implementar-la, i, ja per finalitzar, va parlar del projecte de restauració ecològica de la finca de Can Poc Oli (Manresa) (vegeu **NOTÍCIES 160**) com a exemple de proposta de renaturalització a petita escala. ■

El futuro es fúngico.
LIM, MICHAEL i SHU, YUN.
Editorial Blume, 2022.
212 pàgines.

Com eren els mars durant el Triàsic? Passejada geològica per l'Alt Camp

El cap de setmana del 5 i 6 de novembre, Ramon Mercedes, sedimentòleg i professor del Departament de Geologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, va impartir a la comarca de l'Alt Camp el curs «Com eren els mars durant el Triàsic? Passejada geològica per l'Alt Camp».

Dissabte al matí, a l'Hostal Restaurant Grau (Santes Creus) va tenir lloc una sessió teòrica sobre el Triàsic, la sedimentologia dels mars d'aleshores i sobre els diferents tipus de factories carbonàtiques. Després de dinar, es va visitar un aflorament del municipi de Querol on es poden observar calcàries fortament bioturbades per l'activitat d'organismes bentònics que van proliferar en ambients mareals fangosos fa uns 237 milions d'anys, moment en què l'actual comarca de

l'Alt Camp estava submergida sota un mar poc profund d'aigües càlides.

L'endemà al matí es visitaren diversos punts d'interès geològic de la comarca, als pobles d'Esblada (Querol), Santa Perpètua de Gaià (Pontils, Conca de Barberà), la Riba i Montblanc, amb l'objectiu de continuar entenent com eren els ambients marins on es van formar els sediments que avui afloren a la superfície, i el contingut fossilífer dels quals està format en gran part per microbialits (estromatòlits i trombòlits).

En total van assistir al curs vuit persones, les quals expressaren la seva satisfacció per haver-s'hi inscrit i mostraren interès a iniciar un cicle de sortides de camp relacionades amb diferents aspectes del Triàsic català. ■

Consell Directiu

Presentació del llibre *El cas del Montseny. Urbanisme, protecció de la natura i paisatge*

El dia 25 d'octubre de 2022, a les 19 h, a la sala d'actes de la Residència d'Investigadors del CSIC (c. de l'Hospital, 64; Barcelona), es va fer la presentació del llibre *El cas del Montseny. Urbanisme, protecció de la natura i paisatge*, de Lluís Paluzie i Mir, editat a la Sèrie Major de Publicacions de la Presidència de l'IEC.

Va obrir l'acte la presidenta de la ICHN, fent un breu parlament de benvinguda i de reconeixement del gran interès de l'obra publicada donat l'exhaustiu recull d'informacions que conté. A continuació, l'ecòleg Joandomènec Ros, va presentar l'autor i va explicar per què, veient la vàlua de l'obra, s'havia implicat en encoratjar Lluís Paluzie a escriure-la mentre encara era president de l'IEC.

Lluís Paluzie, en el seu parlament, va repassar amb tota profusió de detalls els aspectes més destacables de

cada un dels capítols en què ha organitzat l'obra. Va citar les persones més significades en l'estudi de la natura del Montseny al llarg de la història i tota mena de detalls esdevinguts al llarg dels anys entorn de l'estudi, la conservació de la natura i la urbanització del massís, sense oblidar la literatura que ha inspirat.

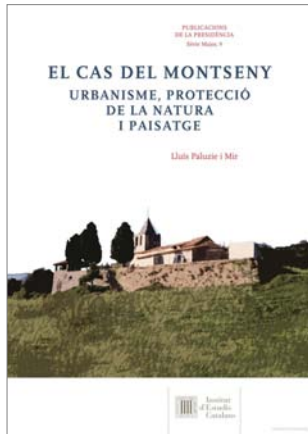
En acabar la presentació uns quants dels assistents varen intervenir en el que no només varen ser preguntes sinó també una glossa i agraïment de la important tasca feta.

L'autor, advocat de formació, especialitzat en temes d'urbanisme i molt relacionat en la

promoció de l'esport, va ser president del Consell de Protecció de la Natura entre els anys 1992 i 2009 entre molts altres càrrecs lligats a organismes i entitats del territori.

Ha gaudit d'una llarga vida professional que, sembla, també ha sigut passió. Ha recollit de manera molt minuciosa una quantitat impressionant d'informació de molts anys i, per sort de totes les persones que treballaran sobre el massís del Montseny, l'ha plasmat en aquesta obra. Hi és tot i també hi consten els coms i els perquès. Això fa

Portal de Publicacions. ■

que no només sigui un recull històric sinó també un text on aprendre estratègies, on estudiar maneres de fer les coses. Un referent indubtable.

Atès que se'n va fer una tirada no gaire extensa en paper i es va exhaurir de seguida, des de la ICHN vam demanar a l'IEC que aquest llibre pugui estar disponible en format pdf al seu Portal de publicacions.

La Presidència de l'IEC ens ha confirmat que el pdf d'aquest llibre ja es pot consultar al

Secretaria Tècnica

Des del mes de setembre passat, Xavier Soler es va incorporar a la ICHN assumint la Secretaria Tècnica de la Institució, en substitució de Josep Germain.

Per tal de facilitar la comunicació amb els socis, grups de treball i delegacions, s'ha creat l'adreça secretaria.tecnica.ichn@correu.iec.cat.

En aquesta nova etapa, una de les tasques que ja s'han dut a terme, ha estat la creació del canal d'instagram de la ICHN amb la idea de tenir més presència a les xarxes i fer més visible tot allò que es fa des de la Institució. Us convidem a seguir-lo https://www.instagram.com/ichn_oficial/ i restem a la vostra disposició. ■

Activitats d'altres entitats

la primera reunió del Fòrum de l'Observatori del patrimoni natural i la biodiversitat

El 2 de novembre de 2022, vaig assistir a la primera reunió del Fòrum de l'Observatori del patrimoni natural i la biodiversitat, en qualitat de representant de la ICHN (així m'ho va demanar la presidenta Belmonte, afectada per la COVID) i de l'IEC (segons em va fer arribar ella mateixa de part de Ramon Bartrons). Jo havia sol·licitat anar-hi a títol personal, però vaig acceptar de bon grat les dues representacions, i així ho vaig fer constar en la reunió.

La ICHN és una de la vintena d'entitats i institucions que fan recerca o gestió en biodiversitat i que formen part del Fòrum de participació en l'Estratègia de la Biodiversitat, que segueix obert a més incorporacions¹.

Les presentacions van anar a càrrec del director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, del responsable de l'Observatori i de dos representants del CTFC i del CREA. Han explicat, succintament, que:

- És en marxa un projecte de decret de l'Observatori del patrimoni natural i la biodiversitat (que estarà llest els primers mesos de 2023);
- L'Observatori serà l'espai de trobada entre el coneixement científic de la biodiversitat de Catalunya i la gestió de la mateixa que farà l'administració;

- El Fòrum ha de deliberar sobre les polítiques públiques dirigides a la biodiversitat, fer-ne el seguiment i avaluar-ne els resultats;
- El pla de treball que se seguirà tindrà tres línies: i) integrar tot allò que se sap i es fa en recerca i gestió de la biodiversitat; ii) avaluar de nou l'estat de la mateixa (posant al dia l'informe fet fa uns anys); iii) establir, en funció d'aquestes dues línies, el pla d'acció de l'Observatori;
- El cronograma aproximat d'aquestes línies és: i) any 2022; ii) 2023; iii) anys 2024 i següents;
- L'Observatori podrà, també, proposar projectes de recerca;
- Segons sembla, hi haurà els mitjans per tirar endavant tot el projecte;
- Rnviaran el PowerPoint explicatiu a les diferents entitats.

Tots els representants de les entitats participants (una vintena llarga) vam poder intervenir també, explicant què fan, amb quines mancances es troben i, en general, felicitant la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural per aquesta iniciativa.

JOANDOMÈNEC ROS ARAGONÈS

¹ En aquest sentit, considero interessant que altres entitats de l'IEC que fan recerca en alguna de les facetes de la biodiversitat (SCB, SCOT, les seccions de ciències) s'hi poguessin integrar també.

Premi Torras-Foulon 2023 per a una investigació naturalista sobre els sistemes naturals dels Països Catalans

Des de la ICHN, gràcies a la donació de la família Torras-Foulon, es convoca un premi destinat a una investigació naturalista sobre els sistemes naturals dels Països Catalans.

La dotació del premi és de 4.000 euros i es poden presentar les propostes fins al 10 de desembre de 2022.

Lliurament de propostes: s'acceptarà una única proposta per persona o equip de recerca.

La documentació sol·licitada s'enviarà a la **Secretaria** de la ICHN, indicant en l'assumpte: Opta al Premi Torras-Foulon 2023.

Consulteu **les bases** al web de la ICHN.

II Jornades del Pla de Seguiment del Gat fer a l'Albera

El cap de setmana del 15 i 16 d'octubre, per segon any consecutiu, es van celebrar les jornades del **Pla de seguiment del gat fer i altres mesocarnívors**. L'Albera va ser el punt de trobada de totes les persones i entitats que participen al projecte, que va engegar el 2020 liderat per la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) i amb el suport logístic i material de la Fundació Zoo de Barcelona, la Diputació de Barcelona, el Servei de Fauna i Flora de la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans.

Dissabte a la tarda, alguns voluntaris van poder gaudir d'una sortida per l'Albera, guiada per Albert Campsolinas i Pau Federico, que ens van ensenyar alguns dels punts on apareix sovint el gat fer. Diumenge van arribar la resta d'integrants del projecte i es va fer una reunió matinal a Cantallops, que va servir per presentar els resultats de la segona campanya de seguiment, duta a terme entre la tardor del 2021 i l'estiu de 2022.

El Pla consisteix en el mostreig de 28 zones d'estudi repartides per tot el territori català, amb un total de més de 300 càmeres revisades per un centenar de voluntaris, incloent naturalistes, científics, Agents Rurals

i guardes de parc. Un d'aquests punts de seguiment es troba justament al Paratge de l'Albera, on el gat fer té una presència força notable i on se'n fa un seguiment des de fa més de 5 anys.

A la trobada també es van presentar els resultats de la resta de punts d'estudi, alguns que ja s'havien mostregat l'any anterior, com ara les Guilleries, les Capçaleres del Ter o el Solsonès, i altres que s'han incorporat aquest any, com ara la Vall d'Aran, el Parc de l'Alt Pirineu, els Ports de Tortosa, el Lluçanès o la Vall d'Hostoles. Finalment, també s'ha realitzat el seguiment en zones d'on no es té constància de la presència del felí, com ara al Garraf o a Santa Coloma de Farners, aquesta última estació revisada per alumnes de l'escola forestal del mateix municipi. La trobada va finalitzar amb un dinar i amb ganes de començar ja la tercera campanya de seguiment a finals d'any. Després de la fotografia de família tothom tenia ja la vista posada a la propera trobada, que serà durant la tardor del 2023 en algun punt del Pirineu més occidental. Mentrestant, seguirem treballant en xarxa per poder conèixer millor l'únic felí autòcton que viu actualment a Catalunya. ■

Representants als Espais Naturals

Consell de Protecció de la Natura

L'onze de novembre de 2022 va tenir lloc la reunió del Plenari del Consell de Protecció de la Natura, la qual va començar amb una breu presentació dels nous **membres del Consell**.

Tot seguit, el president informà que participa en el grup de treball que prepara els estatuts de l'Agència de la Natura, suggerint que caldria valorar si el Consell de Protecció de la Natura podria assumir provisionalment les funcions dels òrgans de participació de caire social i científic d'aquesta Agència. El secretari informà que la documentació històrica del Consell passarà a ser custodiada per l'Arxiu Nacional de Catalunya.

En aquesta reunió es van presentar i aprovar els informes elaborats d'ençà l'anterior reunió del Plenari: projectes d'infraestructures estratègiques de prevenció d'incendis fores-

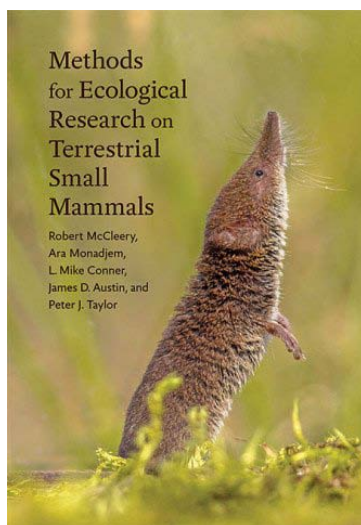
tals dels Perímetres de Protecció Prioritària de Serra de Pàndols i Cavalls, Berrús-La Fatarella-Riba-roja i Serra de Montsià; Pla Especial Urbanístic del Parc Territorial de Gallecs; pericial sobre el contencions relacionat amb el projecte municipal d'urbanitzar un sector de l'espai protegit Muntanyes de Begur; Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya 2022-2027. Tots aquests informes es poden consultar al **web del Consell**.

En aquesta reunió també s'informà de la iniciativa que es prepara entre el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible i el Consell de Protecció de la Natura en relació amb la convocatòria d'un acte conjunt de caràcter tècnic sobre la implementació territorial de les noves instal·lacions d'energies alternatives, acte aquest que es preveu dur a terme el febrer del 2023. ■

Methods for Ecological Research on Terrestrial Small Mammals

Un dels grups clau que se sol estudiar per entendre el funcionament dels ecosistemes són els petits mamífers: insectívors i rosegadors de menys de 250 g de pes. Són una peça fonamental dins les xarxes tròfiques, perquè són la base alimentària de molts mamífers carnívors i rapinyaires, depreden insectes i dispersen llavors, de manera que ens aporten informació de l'estat de conservació dels hàbitats. Per tal d'ajudar a investigadors, col·laboradors i aficionats, ara tenim una nova obra que recull informació sobre com dissenyar estudis i mètodes de captura i detecció de petits mamífers.

L'obra comença amb l'explicació de les tècniques de detecció, amb els beneficis i desafiaments que comporten els mètodes indirectes: tubs de mostreig o egagròpiles. Tot seguit, repassa els tipus de paranys existents per la captura en viu, tot descrivint els diferents models existents al mercat actualment.

També trobem capítols dedicats a l'anàlisi de les dades i a la descripció de paquets informàtics, tant de codi obert com comercials, dedicats a l'estudi de la fauna. Finalment, tracta metodologies relacionades amb l'estudi genètic de les espècies, un camp que sovint aporta novetats en la taxonomia d'aquest grup tan desconegut.

En general, una obra feta pels apassionats dels petits mamífers, que no estalvia subtils tocs d'humor al text, i per tots aquells que estiguin començant investigacions o que tinguin interès a millorar els seus coneixements en aquest camp de l'ecologia. ■

Autors: MCCLEERY R., MONADJEM A., CONNER M., et al.
Editorial: **Johns Hopkins University Press**
Any de publicació: 2022
Pàgines: 384
Idioma: anglès

Dins del poscat «Pioneres del coneixement. Les dones de l'IEC», es pot veure el de **Creu Casas i Sicart** (1913-2007). La farmacèutica i experta en briòfits, va ser la primera dona que va ingressar a l'IEC, l'any 1978 i presidenta de la ICHN durant el període 1980-1982. Roser Puig, Ana Barrón, Jordina Belmonte, Elena Ruiz i Jaume Terradas parlen sobre què va fer i quin era el seu tarannà.

Recull de legislació

Aragó

DECRETO 129/2022, de 5 de septiembre, del Gobierno de Aragón, por el que se crea el Listado Aragonés de **Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial** y se regula el Catálogo de Especies Amenazadas de Aragón. BOA número 179 de 14 de setembre de 2022.

Catalunya

RESOLUCIÓ ACC/2716/2022, de 12 de setembre, per la qual es modifica la Resolució ACC/821/2022, de 22 de març, per la qual es fixen les **espècies objecte d'aprofitament cinegètic**, els períodes hàbils de caça i les vedes especials per a la temporada 2022-2023 en tot el territori de Catalunya. DOGC núm. 8753 de 15 de setembre de 2022.

DECRET 172/2022, de 20 de setembre, del **Catàleg de fauna salvatge autòctona amenaçada** i de mesures de protecció i de conservació de la fauna salvatge autòctona protegida. DOGC núm. 8758 de 22 de setembre de 2022.

ORDRE ACC/214/2022, de 13 de setembre, per la qual es regula el procediment d'autorització excepcional de captura en viu per al control d'**espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores** i es modifica l'annex I del Decret 56/2014, de 22 d'abril, relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores i l'acreditació de les persones que en són usuàries. DOGC núm. 8759 de 23 de setembre de 2022.

Illes Balears

Decret 38/2022, de 5 de setembre, pel qual s'estableix la **Reserva Marina de les illes del Toro i de les Malgrats** i s'hi regulen les activitats d'extracció de flora i fauna marina i les activitats subaquàtiques, i es modifiquen el Decret 26/2019 de la Reserva Marina de l'Illa de l'Aire i el Decret 41/2015, pel qual es regulen les activitats d'extracció de flora o fauna marina i les activitats subaquàtiques a les reserves marines de les aigües interiors del litoral de les Illes Balears. BOIB núm. 117 de 6 de setembre de 2022.

Ordre 21/2022 de la consellera d'Agricultura, Pesca i Alimentació per la qual es regula el procediment de concessió d'autoritzacions de busseig recreatiu i els criteris de **busseig recreatiu responsable a les reserves marines** de les Illes Balears. BOIB núm. 120 de 13 de setembre de 2022. ■

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

La ICHN estrena nous comptes a xarxes socials

La ICHN ha estrenat recentment nou compte a les xarxes socials Twitter i Instagram. Amb aquesta acció, la Institució busca ampliar la seva arribada i difusió, en especial al públic jove.

Seguiu les novetats relacionades amb la ICHN ara també a:

[Twitter](#), [Facebook](#) i [Instagram](#).

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat
A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN: 2339-5672
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Els Cursos Naturalistes de la Institució i Sortides Tècniques a Projectes de Camp

- Dissabte 19 de novembre de 2022, de 10 a 16 h, al PNIN de Poblet, sortida tècnica «*Sortida de camp per identificar líquens al Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet*», a càrrec de Maria José Chesa, enginyera agrònoma especialista en líquens, Alichenology.
- Diumenge 20 de novembre de 2022, de 10 a 14 h, «*Sortida de camp per identificar els bolets del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa*», a càrrec de l'Associació Micològica Joaquim Codina.

Per a més informació i inscripció, adreceu-vos a la [Secretaria](#) de la ICHN. El programa complet es pot consultar al [web de la ICHN](#).

Delegació d'Osona – GNO

Sortides naturalistes «Descobreix els ecosistemes naturals» 2022

- Dissabte 18 de novembre de 2022, de 19 a 21 h, xerrada de tancament del cicle, a càrrec de Jordi Faus, Carles Martorell i Jordi Baucells, Grup de Naturalistes d'Osona (GNO-ICHN). Es donarà a conèixer el projecte *Creació d'una reserva de rapinyaires nocturns a la Plana de Vic*. Es podrà seguir presencialment o bé en línia, al canal de YouTube del Museu del Ter.

Les activitats es faran en grups reduïts i caldrà inscripció prèvia per mitjà del formulari que trobareu a l'[Agenda del Museu del Ter](#) o trucant al telèfon 93 851 51 76 (Museu del Ter).

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Dimecra 30 de novembre de 2022, a les set del vespre, a la Sala Pere Coromines de l'IEC, sessió audiovisual «*Microfotografia*», a càrrec de Miquel Borràs.

Sessió conjunta CREAM – SCB – ICHN 2022

Dimecres 30 de novembre de 2022, de 9 a 17 h, a la sala Prat de la Riba de l'IEC, XIX Jornada conjunta CREAM – SCB – ICHN «*Resiliència davant la crisi ambiental: adaptació o col·lapse?*». Cal inscripció prèvia mitjançant el [formulari](#) que trobareu al web de la ICHN.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Badia, Jordi Baucells, Jordina Belmonte, Jordi Corbera, Daniel Espejo, Josep Germain, Carles Martorell, Albert Masó, Joandomènec Ros, Enric Serratosa, Elena Sixto, Xavier Soler, Jan Tomàs, Florenci Vallès, Joan Ventura, i Marc Vilella.